

Notat 3: Notat om honorering af det ekstraordinære i forbindelse med afslutning af erhvervsuddannelserne

Notatet beskriver praksis for honorering af det ekstraordinære i forbindelse med afslutning af erhvervsuddannelserne. Notatet bygger på en opgørelse fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) vedr. den afsluttende prøve samt en kortlæggende undersøgelse om ritualer og traditioner for afslutning, som Rambøll har gennemført for STUK i 2019.

Afsluttende prøve på erhvervsuddannelserne

Den afsluttende prøve på erhvervsuddannelserne vil enten foregå i den sidste skoleperiode i uddannelsen (i form af en ren skoleprøve eller en såkaldt ”indbagt svendeprøve”) eller finde sted efter skoleperioden som en svendeprøve, afholdt af det faglige udvalg¹ (en såkaldt ”ægte svendeprøve”), jf. §§47 i bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, jf. BEK nr. 1619 af 27/12/2019.

Det er reguleret i de enkelte uddannelsers uddannelsesbekendtgørelse hvilken afsluttende prøve, der benyttes. Det er primært SOSU-uddannelserne og de merkantile uddannelser, der har rene skoleprøver, men der er også nogle tekniske, særligt korte uddannelser eller trin, der har denne prøveform.

Ved skoleprøver er det skolen, der afholder prøven. Ved en såkaldt ægte svendeprøve afholdes prøven af det faglige udvalg. I den indbagte prøve afvikles prøven af skolen i samråd med det faglige udvalg.

På de fleste erhvervsuddannelser (94 ud af 101) er skolen, der afholder den afsluttende prøve, evt. efter samråd med det faglige udvalg. På 7 uddannelser afholdes prøven af det faglige udvalg. Det faglige udvalg står for at udstede uddannelsesbeviset til elever på de fleste uddannelser (85 ud af 101), mens det er skolen, der gør det på 16 uddannelser.

Honorering af det ekstraordinære, herunder medaljer

Den kortlæggende undersøgelse af ritualer og traditioner for afslutning i erhvervsuddannelserne viser, at der på de fleste uddannelser er tradition for at anerkende elever for særlige indsatser i forbindelse med uddannelsesafslutningen. Det kan fx ske ved overrækkelse af en medalje, legater eller udtalelse af ros i forbindelse med overrækkelsen af uddannelsesbeviset. De særlige indsatser kan både være af faglig og social karakter, fx særligt gode faglige præstationer, 0 pct. fravær eller den elev, der har været den bedste kammerat.

Medaljer og udmærkelser

På uddannelser, der afholder svendeprøver, er der tradition for at uddele medaljer eller andre udmærkelser. Elever, der opfylder kriterierne, belønnes med en bronze-, sølv- eller evt. guldmedaljer,

¹ Hver af de over 100 erhvervsuddannelser er styret af et fagligt udvalg, som er sammensat af arbejdsgivere og arbejdstagere fra det pågældende jobområde, som uddannelsen uddanner til. Det faglige udvalg beslutter kompetencemålene for uddannelsen og fastsætter i samarbejde med ministeriet rammerne for uddannelsen.

afhængig af deres karakterer i skriftlige og praktiske prøver. Der kan også være tale om andre udmærkelser, som f. eks. ”bestået med ros” eller ”særdeles veludført”. Der er forskellige kriterier og bestemmelser alt efter hvilken uddannelse, der er tale om.

Ifølge Rambølls undersøgelse foregår medaljeoverrækkelsen på mange skoler som led i dimissionen, men der er også eksempler på faglige udvalg, der afholder særskilte medaljearrangementer. Det gælder fx på mediegrafikeruddannelsen, hvor elever samles på tværs af skolerne for at modtage medaljer. Her er det kun de elever, der modtager en medalje, der deltager.

Et andet eksempel på medaljeoverrækkelse er medaljeuddelingen på Københavns Rådhus, hvor de dygtigste håndværkere hyldes og hilser på Dronningen. Ifølge undersøgelsen er der for mange elever og undervisere en tæt kobling mellem traditionen for at give medaljer og medaljeuddelingen på Rådhuset, og ceremonien opfattes som en stor anerkendelse af håndværket. Arrangementet er dog kun rettet mod håndværkere, der er uddannet i de københavnske lavs medlemsvirksomheder og har taget deres svendeprøve på hovedstadsområdet erhvervsskoler.

Ifølge Rambølls undersøgelse er der en positiv opfattelse af uddelingen af medaljer blandt ledere, lærere, elever og faglige udvalg på de uddannelser, som er omfattet af traditionen. Medaljeuddelingen opfattes her som en måde at anerkende den særlige præstation og de dygtigste elever, ligesom traditionen skaber synlighed omkring faget og viser værdien af det gode håndværk. Omvendt vurderes medaljeoverrækkelse mindre positivt på uddannelser, hvor medaljer ikke er en tradition. Desuden mener flere af de medvirkende i undersøgelsen, at medaljer kræver en form for produkt i form af fx et møbel, mens uddannelser, som i højere grad sætter fokus på det relationelle, fx merkantile uddannelser eller SOSU-uddannelserne, har sværere ved at anvende og uddele medaljer. Samlet set er der således en oplevelse af, at medaljer kan være relevante og vigtige på nogle uddannelser, mens de ikke nødvendigvis har potentiale for udbredelse på samtlige uddannelser.